

Zitting 2004-2005

25 januari 2005

GEDACHTEWISSELING

over het jaarverslag 2003 van het Vlaams Brusselfonds

VERSLAG

**namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
uitgebracht door de heer Wim Van Dijk**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Gerda Van Steenberge.

Vaste leden:

de heren Erik Arckens, Wim Van Dijck, mevrouw Greet Van Linter, de heer Luk van Nieuwenhuysen, mevrouw Gerda Van Steenberge;

mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Steven Vanackere, Luc Van den Brande, Eric Van Rompuy;

de heer Sven Gatz, mevrouw Dominique Guns, de heer Francis Vermeiren;

de heer Jos Bex, de dames Else De Wachter, Elke Roex.

Plaatsvervangers:

de heer Herman De Reuse, de dames An Michiels, Monique Moens, de heren Erik Tack, Joris Van Hauthem;

mevrouw Cathy Berx, de heren Ludwig Caluwé, Tom Dehaene, Jan Laurys;

de heren Marc Cordeel, Herman Schueremans, Gilbert Van Baelen;

de heren Flor Koninckx, Marcel Logist, mevrouw Anissa Tamsamani.

Toegevoegde leden:

de heer Eloi Glorieux;

de heer Mark Demesmaecker;

de heer Christian Van Eyken.

INHOUD

Blz.

1. Toelichting door mevrouw Ann Steenwinckel, departement Coördinatie, administratie Kanselarij en Voorlichting, cel Coördinatie Brussel van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.....	4
2. Bespreking	6

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand hield op 13 januari 2005 een gedachtewisseling over het jaarverslag 2003 van het Vlaams Brusselfonds, met mevrouw Ann Steenwinckel van het departement Coördinatie, administratie Kanselarij en Voorlichting, cel Coördinatie Brussel van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

1. Toelichting door mevrouw Ann Steenwinckel, departement Coördinatie, administratie Kanselarij en Voorlichting, cel Coördinatie Brussel van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Mevrouw Ann Steenwinckel : Ik hoop dat mijn toelichting een bijdrage zal leveren in de verdere politieke discussie over de verdere werking en de invulling van het Vlaams Brusselfonds. Ik wil vandaag vooral aandacht vragen voor de evolutie in de opdrachtomschrijving en de finaliteit van de middelen, het statuut van het fonds, en de reële aanwending van de middelen.

We moeten teruggaan naar 9 juli 2001, datum waarop er ingevolge de bijkomende overgehevelde bevoegdheden, aanpassingen kwamen op het regeerakkoord van de Vlaamse regering. Eén van die aanpassingen had betrekking op de problematiek van het kijk- en luistergeld in Brussel. Door de Lambermontakkoorden werd het kijk- en luistergeld een gewestbelasting, wat als gevolg had dat de gewesten de gemeenschappen hiervoor zouden compenseren. De Vlaamse Gemeenschap krijgt jaarlijks 20 procent van die opbrengsten, en er werd beslist om in de bijkomende regeringsverklaring van de Vlaamse Regering een engagement aan te gaan ten aanzien van de Vlaamse Brusselaars. In het kader van de afschaffing van het kijk- en luistergeld zal de Vlaamse Regering een bedrag ten belope van 20 procent van het in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest geïnde kijk- en luistergeld via een Vlaams Brusselfonds investeren in initiatieven ten gunste van de Brusselse Vlamingen.

Tijdens de begrotingsopmaak van 2002 werd het Vlaams Brusselfonds inderdaad opgericht. De opdrachtomschrijving had betrekking op de financiering van initiatieven die zich prioritair richtten naar inwoners van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest die tot de Vlaamse Gemeenschap behoorden. Als juridische vorm werd geopteerd voor een

parastatale A, en dus voor een organisatie met rechtspersoonlijkheid die duidelijk te onderscheiden is van de rest van de Vlaamse administratie. Initieel werden een vastleggingsmachtiging en een investeringsdotatie ingeschreven; vrij snel werden die uitgebreid met een werkingsdotatie.

De actieradius van het fonds is allesomvattend: het kan investeringen financieren, subsidies verstrekken en eigen opdrachten financieren. In vergelijking met andere fondsen is het Vlaams Brusselfonds veel vrijer.

Het fonds wordt volledig beheerd binnen de administratie van de Vlaamse Gemeenschap. Hiervoor werd personeel ter beschikking gesteld dat ook verantwoordelijk is voor de volledige Brusselbegroting. Niettegenstaande men opteerde voor een parastatale A is de eigenlijke werking altijd louter begrotingstechnisch geweest. Dit gegeven is wellicht van belang voor het komende debat.

Initieel was de bestemming van de middelen beperkt tot de Vlaamse Brusselaars: het moest voor de Brusselaar die een band met de Vlaamse Gemeenschap had, duidelijk zijn dat het geld dat eigenlijk van hem afkomstig was, ook naar hem terugkwam. Het onderscheid tussen het toepassingsgebied van het fonds en dat van de reguliere begroting lag hem dus enkel in de doelgroep.

De concrete uitwerking van tegemoetkomingen of budgettaire inspanningen dienaangaande botsen evenwel op de moeilijkheden omwille van de institutionele bevoegdheidsverdeling waarbij de Vlaamse Gemeenschap enkel een gemeenschapsbeleid kan voeren via haar instellingen.

Er waren onder meer initiatieven als het voorstel van de onderwijscheques, de aankoop van een pand voor een danscentrum en het uitreiken van vervoerscheques. Daarnaast werd tevens voorzien in de financiering van de eigen projecten, met name de uitbouw van het communicatiecentrum en de uitbouw van het NT2 centrum, thans het Huis van het Nederlands.

Intussen schafte ook Brussel het kijk- en luistergeld af, waardoor de compensatiegedachte verviel. Daarom werd het gebruik van de middelen van het fonds opengetrokken tot initiatieven ter bevordering van de ontsluiting en de toegankelijkheid van instellingen in het Brusselse Hoofdstedelijke

Gewest die wegens hun activiteiten of hun organisatie worden beschouwd als uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap. Dit kan gaan om de tegemoetkomingen voor gebruikers van deze instellingen of om de uitbouw van een kwalitatief, bereikbaar en zichtbaar netwerk van gemeenschapsvoorzieningen. Deze initiatieven zijn complementair aan het inclusief gemeenschapsbeleid.

Het gaat bijgevolg om een financieringssysteem van projecten en initiatieven waarbij enerzijds het financiële voordeel alleen nuttig is voor wie gebruik maakt van de Vlaamse instellingen en voorzieningen, maar dat anderzijds ook kan opgevat worden als een (partiële en/of eenmalige) aanvullende subsidie voor de betrokken instelling.

Het is dus niet de bedoeling Brusselse initiatieven die kaderen in het reguliere beleid te verhalen op het Vlaams Brusselfonds. Om te vermijden dat de middelen van het fonds zouden worden aangewend als een alternatief in plaats van een aanvulling bij het reguliere beleid, mogen enkel maatregelen worden gefinancierd die het draagvlak van de voorzieningen vergroten, bijvoorbeeld doordat zij gericht zijn op een doelgroep die via de voorzieningen zelf onvoldoende kan bereikt worden. In geen geval mogen de middelen van het Vlaams Brusselfonds gebruikt worden ter vermindering van de budgettaire inspanningen op de reguliere begroting. In het huidige regeerakkoord ten slotte werd de 300.000-norm voorzien om de vastleggingsmachtiging te evalueren.

Wat het statuut betreft, is het Vlaams Brusselfonds een parastatale A, en dus een afzonderlijke rechtspersoonlijkheid te onderscheiden van de Vlaamse Gemeenschap. In realiteit echter is het een begrotingsfonds waarvoor het personeel van de cel Coördinatie Brussel wordt ingezet. Hierdoor is er geen effect op de personeelsformatie en het personeelsbudget. Uiteindelijk is het dus niet te onderscheiden van de rest van de administratie.

Voor de toekomst wordt er tot op heden geopteerd voor een nieuwe structuur die voldoet aan het nieuwe comptabiliteitsdecreet. Er zou geen afzonderlijke rechtspersoonlijkheid en geen afzonderlijk agentschap zoals EVA of IVA komen, maar louter een begrotingstechnisch vehikel waarvan de middelen worden ingeschreven bij de beleidsmiddelen van het departement. De mogelijke uitbouw van

een afzonderlijk agentschap is afhankelijk van het politieke draagvlak.

Wat de aanwending van de middelen betreft, is alles mogelijk: werking, investeringen, subsidies, opdrachten en dies meer komen in aanmerking. Dit is een duidelijk verschil met andere fondsen als het VIPA of het cultuurfonds, die een duidelijk afgebakende finaliteit hebben.

In de mate dat de aanwending van de kredieten van het fonds gelieerd is aan het functioneel bevoegdheidsdomein van de minister bevoegd voor Brusselse Aangelegenheden, die tevens bevoegd is voor het Vlaams Brusselfonds, doet er zich geen probleem voor.

Soms hebben de middelen echter betrekking op een bevoegdheid van een andere functioneel bevoegde gemeenschapsminister. Dan komt men in het vaarwater van de reguliere begrotingen terecht. De functioneel bevoegde gemeenschapsminister moet dan nagaan in welke mate de dossiers kunnen worden gefinancierd binnen het reguliere beleid, binnen de reguliere wetgeving en binnen zijn eigen middelen. Het Vlaams Brusselfonds kan worden gebruikt als een bijkomende financiering, voor een initiatief dat niet kan worden opgevangen binnen de reguliere begrotingen. Dat is terug te vinden in het besluit over de werking van het fonds. Indien het bijvoorbeeld gaat over een instelling die ook binnen het VIPA zou kunnen worden gefinancierd, dan is er een protocol nodig tussen de Brusselminister en de minister van Welzijn om deze dossiers te integreren in het reguliere beleid. Men probeert parallelle financieringscircuits te voorkomen omdat dit zou leiden tot onduidelijkheid binnen het reguliere financieringskader. Bij interferentie met andere bevoegdheidsdomeinen moeten deze dossiers hun centrale plaats krijgen bij de bevoegde minister en hun administratie, en niet bij het Vlaams Brusselfonds.

Verder wil ik ingaan op de evolutie van de middelen. In de begroting van 2002 was een budget ingeschreven van 4,958 miljoen euro. In 2002 was het fonds echter niet geoperationaliseerd omwille van de institutionele bevoegdheidsdiscussie en van een ministerswissel. De effectieve implementatie is pas in 2003 gebeurd. De middelen van 2002 werden dan overgeheveld naar de begroting 2003. In dat jaar stond dus 9,990 miljoen euro ingeschreven,

waarvan 5,032 miljoen euro van 2003 en 4,958 van 2002. Van die middelen is er 8,555 miljoen euro vastgelegd. Omwille van de besparingsronde is er een budget van 1,434 miljoen euro geblokkeerd dat niet kon worden aangewend. Voor 2004 werd er 2,779 miljoen euro ingeschreven en voor 2005 2,872 miljoen euro.

Het fonds werkt dus met drie budgetten. Wat ik nu heb opgesomd, zijn eigenlijk de machtigingen, de middelen waarover we beschikken om onze engagementen vast te leggen. Daarnaast zijn er twee dotaties, een investeringsdotatie en een werkingsdotatie, waarmee naargelang van de aard van het engagement een werking of een investering gefinancierd kan worden.

Het fonds heeft geen publieksgericht karakter. Er is geen algemene decretale regeling op basis waarvan men een subsidiedossier kan indienen. Het fonds is heel complex en ambigu. Het kan eigen opdrachten en investeringen realiseren en subsidies verlenen. Het is een begrotingstechnisch instrument van de regering om in functie van bepaalde beleidsopportunities middelen te halen uit het Vlaams Brusselfonds en niet uit een of andere basisallocatie van de reguliere begroting.

In het werkveld en in de pers werd er een mythe gecreëerd rond het Brusselfonds. Men zag het fonds als een oplossing voor alle mogelijke problemen. Nochtans zijn er duidelijke administratieve, technische en beleidsmatige klijtlijnen. Men moet zich bezinnen over de relatie van dit fonds tot het particulier initiatief, tot de Vlaamse Gemeenschapscommissie en tot andere ministers die bevoegd zijn voor gemeenschapsmateries.

Alle gerealiseerde dossiers worden opgesomd in het jaarverslag. De meeste dossiers werden vastgelegd in 2003, meestal zelfs in het najaar van 2003, en werden geconcretiseerd in 2004. Het verslag omvat een omschrijving van de projecten, maar de resultaten zijn dus pas in 2004 vast te stellen. Toch zijn er een aantal grote engagementen. Onthaal en Promotie Brussel werd uitgebouwd tot een hoofdstedelijk promotie- en animatiecentrum, Radio FM Brussel werd opgericht, er werd een pand aangekocht voor het Huis van het Nederlands en er waren financiële tegemoetkomingen om de organisatie van Quartier Latin te optimaliseren, zowel de eigen werking als het investeringsbeleid en het project van gratis openbaar vervoer.

2. Bespreking

De heer Erik Arckens: Het fonds is voorlopig niet volgestort. Op pagina 4 van het jaarverslag van 2003 lees ik dat de werking uitkomt op een kleine vijf miljoen euro en de investeringen op 3,5 miljoen euro. Samen is dat 8,5 miljoen euro.

Mevrouw Ann Steenwinckel: Het budget van 2002 werd niet aangewend omdat het fonds niet operationeel was. Die middelen werden overgeheveld naar 2003, zodat men toen 9,990 miljoen euro ter beschikking had. Gedurende één jaar hebben we dus een volstorting gehad, maar dat was gewoon het gevolg van de overheveling van de middelen van 2002. Van die middelen is 8,5 miljoen euro aangewend.

In 2004 is er een bedrag ingeschreven van 2,779 euro. Dit is niet echt een verlaging. In zijn totaliteit blijft het budget gelijk of stijgt het zelfs enigszins omwille van de indexering. De schijnbare daling heeft vooral te maken met het feit dat men de middelen die aanvankelijk waren ingeschreven voor de werking van FM Brussel en van het Huis van het Nederlands uit het fonds heeft gehaald en ingeschreven binnen het reguliere programma 11.1 Hoofdstedelijke Aangelegenheden. Binnen het Brusselfonds mocht men geen bijkomende middelen vragen. Men moest er binnen de eigen begroting in slagen om alle dossiers gefinancierd te krijgen. Daarom heeft men deze dossiers overgeheveld naar de reguliere begroting zodat hun structurele werking kon worden gegarandeerd. Voor dit jaar is er opnieuw 2,872 miljoen euro ingeschreven, dat is een verhoging van een kleine 100.000 euro in vergelijking met vorig jaar.

De heer Eric Arckens: Minister Anciaux had beloofd dat het Brusselfonds zou volgestort zijn tegen het einde van de regeerperiode.

Mevrouw Elke Roex: Ik dacht dat we het vandaag hadden over het jaarverslag van 2003.

Mevrouw Gerda Van Steenberge, voorzitter: Mevrouw Steenwinckel kan niets vertellen over het beleid.

De heer Eric Arckens: Eigenlijk gaat het om een technische vraag.

Mevrouw Gerda Van Steenberge, voorzitter: Mevrouw Steenwinckel is vrij om daarop te antwoorden.

De heer Eric Arckens: Mevrouw Steenwinckel spreekt over een verschuiving naar reguliere middelen. Waarom heeft men dat gedaan?

Mevrouw Ann Steenwinckel: Het fonds wordt gebruikt om nieuwe beleidsinitiatieven op te starten of te financieren die men beleidsmatig belangrijk acht of waarbij een bestaand initiatief wordt geoptimaliseerd en waarbij de minister van Brusselse Aangelegenheden wenst om zelf een bijkomende inspanning te leveren, naast een andere minister die bevoegd is voor Welzijn, Cultuur of Onderwijs. Binnen dat kader was er in 2003 de oprichting van Radio FM Brussel en van het Huis van het Nederlands. Daarvoor werd een projectmatige subsidie toegekend. De begrotingstechnische en administratieve benadering van een dergelijk dossier door dat nadien ad nominatim in te schrijven om de werking structureel te garanderen in de komende jaren, is van een totaal andere aard. Bij een projectsubsidie daarentegen wordt begrotingstechnisch duidelijk gesteld wat de middelen zijn en wat men moet bewijzen. Men kan ook geen reserves aanleggen en men kan geen structurele werking garanderen, want men weet niet wat er in de komende jaren zal gebeuren.

Als men een structurele werking van de organisaties gaat financieren, krijgt men de kans om een beheersmatig beleid te voeren en reserves aan te leggen die wettelijk en binnen een bepaald financieel kader zijn toegelaten. Dan wordt men ad nominatim ingeschreven. Dat is een totaal andere benadering van financiering. De ene vorm van financiering is projectmatig en onzeker. Pas als men die financiering kan inbedden in een bepaald decreet of als het een initiatief is vanuit de bevoegdheid Brussel, krijgt het een ad nominatim inschrijving en eigenlijk een normale structurele financiering. Vandaar de beweging van project, initiatief, impuls naar structurele inbedding in het volledige beleid van het programma.

De heer Steven Vanackere: Ik heb geen vragen want ik vind dat mevrouw Steenwinckel een bijzonder goede uiteenzetting heeft gegeven, maar ik wil even reageren op datgene wat de heer Arckens zegt over het volstorten. We hebben daarover al eerder gesproken met de minister. Het is duidelijk dat hij

goed de nuance heeft aangebracht dat het voor hem essentieel is dat de 'budgettaire macht' van het Brusselfonds op zijn volle sterkte zal komen. Het al of niet volstorten tegen het einde van de regeerperiode, moet ook bekeken worden in het licht van de bedragen die vanuit het Brusselfonds in andere begrotingen werden ingebed. Men moet van de volstorting geen fetisj maken. Mevrouw Steenwinckel heeft duidelijk gezegd dat het Brusselfonds altijd op een koord danst. Enerzijds moet men ervoor zorgen dat men geen regulier beleid gaat financieren, want dan is het fonds eigenlijk zinloos. Men moet de andere ministers dwingen om ook voor Brussel de juiste bedragen uit te geven die toelaten om een beleid te voeren, niet alleen in het Vlaamse Gewest maar ook in het Brusselse Gewest, voor de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap.

Men moet ervoor zorgen dat het Brusselfonds niet in de plaats komt van het reguliere beleid. Anderzijds is het een bijzonder goede zaak dat de extra inspanning voor Brussel door middel van het Brusselfonds kan worden geïnitieerd. Als dat vervolgens wordt voortgezet binnen het reguliere beleid, dan beschouw ik dat nog als extra inspanning voor Brussel. Als men wil nagaan of de minister zijn werk heeft gedaan, moet men niet alleen rekening houden met wat in het Brusselfonds wordt gedaan, maar ook met wat in de andere reguliere begrotingen wordt teruggevonden als extra inspanning voor de Brusselaars.

Mevrouw Gerda Van Steenberge, voorzitter: Ik bedank mevrouw Steenwinckel voor de uitstekende uiteenzetting.

De verslaggever,

Wim VAN DIJCK

De voorzitter,

Gerda
VAN STEENBERGE